

Akıncı

Akıncılarla ilgili aşağıdaki bilgiler, ataları Semendire’de mukim akıncı beyi ailelerinden biri olan Yılmaz Öztuna’nın “**Büyük Türkiye Tarihi**”nden derlenmiştir.

Akıncı, akın yapan askerdir. Akın nedir? Düşman iline akmaktır. Nasıl akılır? Atla. **Akıncı, öncüdür. Gönüllüdür, fedaidir, dalkılıç ve kellekoltuktadır. Yolu o açar ve gösterir. Ardından ordu gelir.** Sonra millet. Ve yurt kurulur. İmparatorluğun iki kanadından biri olan Rumeli’nde böyle yurd kurulmuştur. Tek kanatlı imparatorluk olamaz. Kanatlardan biri kopunca, imparatorluk da düşmüştür.

Asıl ordunun başarısı için yolu açmak lâzımdır. Ordunun hedefi olan ülke ve devlet, hem maddî hem de mânevî şekilde yıpratılmalı, olgunlaştırılmalıdır. Düşmanın maddî güç kaynakları, ekonomisi hırpalanmalı, ordusu uğraştırılıp tereddüde düşürülmeli, halka korku verilip mukavemet gücü kırılmalı, icab eden mahrem bilgiler toplanmalıdır. Ondan sonra pâdişah veya serdâr gelir. Meydan muharebesi mi yapacak, kale mi düşürecek, ülke mi fethedecek, devlet siyaseti neyse onu tatbik eder, daha büyük kolaylıklar içinde gerçekleştirir. Bu sayılan görevlerle ilgili askerî sınıfa **karada “akıncı”, denizde “korsan”** denmektedir. Millî Mücadele’de “çeteci”, İkinci Cihan Savaşı’nda “komando” denilen sınıfın takib ettiği maksatlarla, geniş ölçüde paralellik vardır. Fakat “çete”nin İspanyolca “gerilla”nın yerine kullanıldığını ve gerilla’nın daha çok dağ savaşı yaptığını hatırlatmam lâzımdır. **Osmanlı akıncısı, ova adamıdır, akarsuları atıyla takib eder ve atıyla aşar,** dağlardan hoşlanmaz, dağlık arazilerden kaçınmaya dikkat eder. Zira **gerilla durduğu yerde savaşır. Akıncı ise, hiçbir yerde durmaksızın harb eder.**

Avrupa fetihleri geniş ölçüde akıncıların eseri olduğu gibi, **fethedilen ülkelerde serhadleri asırlarca bekleyip elde tutan** da geniş ölçüde akıncılardır.

Avrupa, akıncı olmaksızın savaş kazanılamayacağını çok geç anladı ve bizden 500 yıl sonra akıncı teşkilâtı kurdu, “**komando**” adını verdi.

***

Akıncılar Türk ırkındandır. Devşirme, hattâ Arnavut, Boşnak gibi Müslüman kavimler bile alınmaz. Osmanlıların “Tatar” dedikleri Kırım Türkleri bile yoktur. **Akıncı beylerinin ekserisi Osman Gazi’nin yoldaşları mâruf kumandanların çocuklarıdır.** Yani devlet kurucularının neslindedir. Akıncı beyleri, istediklerini, ocağa alır, istediklerini çıkarırlar. Divân, bu işe hiç karışmaz. Zira **akıncılık, gönül ve gönüllülük meselesidir. Aynı zamanda büyük disiplin ve korkusuzluk, fedakârlık meselesidir...** Ekseriya babadan oğla bir meslek gibi kalır. Zira iyi bir akıncıyı gene iyi bir akıncı yetiştirebilir.

Akıncı kumandanlarına kapıkulları gibi asla ağa denmez, daima bey denilir. Beyler ya **Malkoçoğlu, ya Turhanoğlu, ya Evrenosoğlu** veya buna benzer devletin Söğüt’te kuruculuğunu yapmış ilk Osmanlılardan inmiş asılzâdelerdir. Akıncı ocağı beyleri doğrudan doğruya padişahın emir alan kimselerdir. Birkaç akıncı ocağı vardır ve bunlar serhaddi âdetâ aralarında dilimlemişler ve serhad ötesini de parsellemişlerdir. İcabında birleşirler. Her birinin karargâhı belirli bir şehirdedir.

Evliyâ Çelebi akıncıları şöyle anlatır:

“Gaazîleri dâimâ **kılıcı belinde, tufengi elinde** adamlar olup, şeb-ü rûz (gece gündüz) silâhları ile yatarlar... **Kuşakları** ekseriya “zunnâr” tâbir eyledikleri kınbend kuşaktır... **Bir esir bulunca, onunla bağlarlar; bir kuyudan su çekseler, kuşağı ile çekerler. Nice gaazîler, esir olduktan sonra, kuşağını kemend edip düşman kal’alarından firâr etmişlerdir...** Yoldaşlarını esaretten kurtmak için her fedakârlığı yaparlar... Ocağı beslemek için akıncı çocukları yetmez. Aydın, Saruhan (Manisa), Menteşe (Muğla) taraflarından gözüpek Anadolu çocukları Tunaboyuna gelerek akıncı yazılırlar...

Akıncılar başlarına -Orta Asya Türkleri gibi- kızıl börk giyiyorlardı, börklerinin üzerinde kurt başı vardı. Akıncılar, kartal kanadı da takınır, subaylar leopar ve kaplan postu giyerlerdi.

***

Türk heyecanı, Batı Anadolu'da, Ege'ye erişildiğinde kesilmemiştir. Daha kabarmıştır... Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'nın akıncıları atlarını Tuna deryâsına saldıkları zaman, Gelibolu'dan bir çeyrek asır bile geçmemiştir. Ve **Türklerin “mübârek” diye andıkları, “deryâ” diye tebtil ettikleri bu büyük akarsuyu 330 defa akın maksadıyla geçen akıncı beyleri nesli yetişmiştir.**

İdeal sahibi olmaksızın kelleyi koltuğa almak mümkün değildir. Şeyh Şâmil'i, çeyrek asırdan fazla muazzam Rus imparatorluğuna kan kusturmağa sevk eden ideal “cihâd”dır (*Rimbaud*)...

Akıncılar, akın sırasında küçük kollara ayrıldıkları zaman, birbirlerine “Kızılelma'da buluşuruz” derlerdi (*Hammer*)...

Akıncılara “fedâî, dalkılıç, serdengeçti, deli” gibi adlar da verilir. Türkçe'de “deli”, “(akıllının cesaret edemediği işlere cesaret edebilen) çok cesur adam” mânâsına gelir.

Türk süvarileri atlarına çok hâkimler. Günlerinin çoğu at üzerinde geçer. Eğitimleri sert ve çok disiplinlidir. Eğitimde Türk süvarisi atını alevlere bürünmüş fiçılara, silâh ateşlerine doğru sürer ve düz duvarlardan aşırır. Onun için Türk atı, muhâbe meydanına girince ürkmez. **Türk süvarisi, atını sürmekteki mahareti kadar, dört nalla giderken nişan alması ve vurması ile de meşhurdur, çok keskin nişancıdır** (*Slade*).

Doludizgin at süren bu gözüpek insanların bazen kalpakları başlarından uçuyor, cepkenlerinin geniş yenleri yaprak gibi açılıyor, yağız atlarının kuyrukları rüzgârda dalgalanıyor ve ölüme göz kırpmadan ilerliyorlardı... Fakat ricat taktikleri şaşırtıcıydı: Öylesine dağılıyorlardı ki, iki atlıyı bir arada görmenin imkânı yoktu. Bu sûretle Rus topçularını hayal kırıklığına uğrattıyorlardı (*Slade*).

Akıncıların ekserisi Avrupa ve balkan dillerini bilir, haylisi bir veya birkaç yabancı dili ana dili gibi konuşurdu... Onun için Divân-ı Hümâyûn'un **gizli haberalma teşkilâtını ekseriya akıncılar ve korsanlar meydana getiriyordu.** Akıncı ocağı, bütün Orta Avrupa ve ötesi hakkında gündelik çok dakik bilgi sahibi olmaya mecburdu. Bu bilgi olmaksızın akın, felâketle neticelenebilirdi.

Bir çok **vergiden muâf** olan akıncıların tımarlı olanları da vardır. Akıncı beylerin Rumeli'nde muazzam toprakları bulunur. Akıncı beyleri Budin, Belgrad, Semendire, Peç, Estergon, Silistre, Vidin gibi serhad şehirlerindeki saraylarında, şahıslarına bağlı muhafız birlikleri, yüzlerce attan müteşekkil ahırları, uçsuz bucaksız arazileri ile, gerçek bir hükümdar hayatı yaşarlardı.

***

Akıncılar, Avrupa'da “serhad” denen hududa yakın yerlerde otururlar, “Beylerbeyi”lerden emir almazlar, **doğrudan padişaha bağlı bulunurlardı...** Akın hareketi **müthiş bir süratle yapılır, çok kısa müddet içinde büyük yollar geçilir, Avrupa'nın en içeri noktalarına kadar sızılır, düşmanın askerî kuvvetleri daima şaşırtılır, halk dehşet ve heyecana verilir...** Akıncı ocağına mensup Türk casusları, yerli halkın arasına karışmış bir halde bütün Orta Avrupa'da dolaşır bilgi toplarlardı...”

Türk akın tekniği şöyleydi: Muayyen yerlerde akıncı ordusu, parçalara ayrılır, o parçalar gene muayyen yerlerde daha **küçük parçalara ayrılarak yollarına devâm ederdi.** Her müfrezenin vuracağı şehir ve kasabalar evvelden tâyin edilirdi. Dönüşte müfrezeler, gene belirli yerlerde, fakat evvelce ayrıldıkları mevkilerde olmamak üzere birleşirler, birkaç birleşmeden sonra tekrar tek ordu hâline gelirlerdi. Bu hal, düşman ülkesini dehşet içinde bırakır, yıldırımlar ve kasırgalar gibi esip geçen **akıncıların nerede, ne zaman buldukları hakkında yüzlerce rivâyet çalkalanırdı.”**

Yahya Kemal “Akıncı” şiirinde bin kişilik bir müfrezeden bahseder:

Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik; Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik! >	Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı: İlerle! Bir yaz günü geçtik Tuna'dan kafilelerle...
Şimşek gibi bir semte atıldık yedi koldan,	Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla,

Şimşek gibi Türk atlarının geçtiği yoldan.	Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla...
Cennette bu gün gülleri açmış görürüz de, Hâlâ o kızıl hâtıra titrer gözümüzde!	Bin atlı akınlarda çocuklar gibi şendik, Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik!

Akıncılar asla hisârlara (kalelere) dokunmazlar, zira kale muhasara edecek topları ve vakitleri yoktur; fakat kale çevresini tahrib ederek düşmanın iktisadî, askerî ve mânevî gücünü kırarlar. Kaanûnî devrinde bir akıncı saz şâirinden:

**“Hisârları koyup gittik
Etrâfını vîrân etdik
Oğlun kızın esîr etdik
Sarpdır Alaman dağları”**

Akıncılar ve kırım süvarisi (Kırım’da piyade çıkmazdı), **seferde 3 veya 4 at kullanır, bunlara ganimet ve esirleri yüklerlerdi.** Gece ve gündüz yol almaya muktedir olan bu atlılar, pek hızlı ve çabuk yol alırlardı (*Ricaüt*).

Akınlarda çok büyük ganimet elde edilirdi. Zaten akının maksatlarından biri, düşmanı iktisaden çökertmektir. Peçevî’nin dayısı olan Bosna Beylerbeyisi Ferhâd Paşa -ki Budin’de şehid olmuştur- bir Hırvat asıllı Alman imparatorluğu asılzâdesini esir etmişti. Asılzâde için ailesinden 30.000 duka altını fidye-i necat geldi. Paşa, bunun bir altınına dokunmadı, bir cami yaptırdı.

***

Kosova’dan sonra muzaffer Türk akıncıları, Avrupa’yı dehşet içinde bırakmışlardı. **1389 Kosova zaferinden sonra** Türklerin Macar topraklarına yaptıkları ikinci akın 4 kol halinde yapılmıştır. Bir kol Bosna ile Hersek’i, diğer üçü Macar topraklarını atlayarak Almanya imparatorluğuna ait Avusturya’yı altüst etmişlerdir. 1391, bu suretle Türklerin Orta Avrupa’da göründükleri yıl olmuştur.

Niğbolu zaferinden 3 gün sonra, Yıldırım’ın emriyle, Avusturya’ya kadar olan bütün topraklar, müthiş bir şekilde akına maruz kalmıştır.

Fâtih devrinde büyük Türk akınları, Venedik’in iktisadî felcini tamamlamıştır. Macaristan da, Venedik gibi, bu akınlardan sarsılmıştır. Mihaloğlu Ali Bey, 1461’deki Macaristan akınında Macar kralının kardeşini, 1466’daki ikinci akında ise **Macar kralının kızını** esir etmek derecesinde muvaffakiyet göstermiştir. Bu prenses, “Mehtâb Hanım” adını alarak Müslüman olmuş, Ali Bey ile evlenmiştir. **Bu izdivaçtan doğan 5 mâruf akıncı kumandanı muhtelif akınlarda şehid olmuşlardır.**

1471 baharında Bosna sancakbeyi ve akıncı kumandanı İshak Bey, 25.000 akıncı ile Hırvatistan, Karniyol, Karintiya, İstirya ve Slovenya’yı çiğnedi. Bu akında **yüzlerce küçük müfrezeyle ayrılan akıncılar**, Venedik kapılarına kadar vardılar. Venedik şehrinin kulelerinden, Türk akıncılarının at koşturdukları dehşetle seyredildi.

Fâtih, Akkoyunlu seferinde iken fırsatı nihayet yakaladığını ve Türklerin Uzun Hasan tarafından yenileceğini sanan Macar Kralı Matthias, Padişahın elçisinin başına çadırını yıkmak sûretiyle kakaret etmişti. Bunun üzerine Fâtih, İshak Bey’in oğlu Îsâ Bey’e Macarların cezalandırılmasını bildirdi. **Mihaloğlu Ali Bey**, Îsâ Bey’in emriyle Tuna’yı geçti, Varadin şehrini zaptetti, 32.000 esirle döndü (1473). Bu pek mâruf akıncı kumandanı, **Tuna’yı hayatı boyunca 330 defa geçmiştir** (*Sûzî, Gazavât-ı Ali Bey*).

Karniyol eyâletine yapılan en büyük Türk akınında akıncılar, Hırvatistan’ı çiğnedikten sonra Karniyol’a girmişler, Slovenya’nın merkezine kadar gelmişler, üç kol halinde ilerlemişlerdir. Bu akında 900.000 hayvan ve 60.000 esir, Türkiye’ye sürülüp getirilmiştir ki, bu rakamlar, düşmanın iktisadî ve netice itibarıyla harb gücünün ne şekilde kemirildiğini açıkça gösterir.

1474 sonbaharında sıra Lehistan’a geldi. Akıncılar, Lehistan’ın Podolya ve Galiçya eyâletlerini çiğnediler. Aynı yıl, Erdel’e 9. Türk akını yapıldı (bu ülkeye ilk Türk akını 1391’de Yıldırım Bâyezid zamanında, 8. Akın ise II. Murad zamanında yapılmıştır).

1478 Venedik akınında başkumandan İskender Paşa idi. Yanında Mihaloğlu Ali Bey, **Malkoçoğlu Balı Bey** vardı. Venedik ovasını yakan bu korkunç akın Venedik'e baş eğdirmiştir. 40.000 akıncının Venedik sûrlarına kadar sokulup verimli Venedik Ovası'nı ateşe vermeleri, dehşet uyandırmıştı... **Macaristan ve Venedik'in çözümlmesine, bilhassa akınlar sebep olmuştur.**

Venedik ordusu, Turahanoğlu Ömer Bey'in **1.000 kişilik bir akıncı birliğini** Isonzo ırmağı ağzında yakalamaya muvaffak olmuştur. Akınlarda en büyük prensip düşman ordusuna asla rastlamamak ve meydan muhârebesi kabul etmemektir. **Meydan muhârebisini akıncı sınıfı değil, tımarlı sipahisi yapardı.** Bununla beraber, Venedik ordusu tam bir bozguna uğradı. Kumandan ile oğlu, en seçkin Venedik kumandan ve subayları, Türklere esir düştü... Bütün şatolar, ormanlar, ambarlar ve evler, ateşe verildi... Akıncılar, kendilerini Venedik Gölü üzerinde buldular. Venedik'in yüzbinlerce nüfusu, korkudan titreyerek kiliselerin çan kulelerine hücum etti ve Türklerin her an yaklaşan ateşlerini seyretmeye başladı. Ancak bu anda büyük Venedik ordusu ile donanması Ömer Bey'in üzerine yürüdü. Bununla beraber akıncılar, ellerinde kendi sayılarından birkaç misli fazla esir ve fevkalâde zengin ganimet ve en yüksek kıymette eşya olduğu halde, hayrete değer bir süratle arka arkaya bir gün içinde 3 ırmağı geçerek Slovenya'ya daldılar (*Babinger*).

**“Bin atlı, akınlarda çocuklar gibi şendik;
Bin atlı o gün dev gibi bir orduyu yendik!”**

1478 yazında, daha mahsul toplanmadan, İskender Paşa'nın akıncıları tekrar Venedik'i Slovenya'dan ayıran üç ırmağı geçerek Karniyol ve diğer bölgeleri yaktılar. Bu seferki akına 30.000 akıncı katılmıştı. Bu akın, halkın son ümit ve imkânlarını da mahvetti. Senenin herhangi bir zamanında, yaz ve kışa bakmadan **ansızın karşılarında yıldırım gibi hareket eden Türk atlılarını görmek korkusu**, her ne pahasına olursa olsun sulha râzî olmak hususunda, halkın, hükümeti daha ziyade tazyikini intâc ediyordu. Halk meskenlerini terk ediyor, toprak içine kazdığı büyük siper ve sığınaklarda yaşamaya başlıyordu (*Babinger*).

Bu akınlarda Türklerin alp geçitlerinden çok mahirâne geçmeleri, muntazam düşman ordusu bulunan yerlere temas dahi etmeden uzaktan mesafe almaları, Avrupa'da fazlasıyla nazarı dikkati çekmiş, fakat asla Almanya ve İtalya'daki Türk casus şebekesi keşfolunamamıştı. “Almanya ve Macaristan'da hiçbir meclis toplamaya imkân yoktu ki, Türk casusları tarafından müzakerelerine vâkıf olunmasın” (*Babinger*). **Türk casuslarının çoğunun da akıncı sınıfından olduklarını**, bunların çok güzel Avrupa dillerini konuştuklarını kaydetmek lâzımdır.

1479 İstanbul Muâhede-i ile, Akkoyunlular'dan sonra, Avrupa koalisyonunun kesin şekilde en güçlü uzvu olan Venedik de tasfiye edilmiş oluyordu... Bu harbde -ki tam 16 yıl sürmüştür- Türkiye, 8 büyük (İran, Venedik, Macaristan, Almanya, Napoli, Aragon, Kastilya, Lehistan) ve 15 kadar orta ve küçük devletle savaşmıştır. Harb boyunca Türkiye Hâkânı'nın şu veya bu devlete en sıkışık anlarda parlak sulh tekliflerinde bulunması, o devleti mütarekeye kandırıp sulh müzakerelerini binbir diplomatik yolla uzatıp, diğer cephelerde galibiyet kazandıktan sonra, parlak vaatlerle uyuttuğu devletin üzerine çullanması, hakikaten hayran olunacak derecede mahirâne ve dâhiyânedir. Büyük Harb, **“cihan galibi”** Fâtih'in, diplomatlığının, askerliğinden geri olmadığını fiilen göstermiştir (*Babinger*).

Almanya da dize getirilmek icâb ediyordu. 24 Ağustos 1479'da Türk akıncıları Bosna'dan hududu geçti. Alman ve Macar topraklarına büyük zarar verildi. Bu 1479 yaz akını, Türk tarihinin en mühim akın hareketlerinden biridir. **Tam kadro (43.000 akıncı)** tarafından yapılmıştır. **Almanya ve Macaristan'ın son gücünü mahveden bu akın**, Türkler için de çok zayıflatıcı olmuştur. 43.000 akıncının 20.000'e yakın, Macar Ovası'nın zümrüdü yeşilliği üzerinde kalmıştır (*Babinger*).

Şehid olup, ruhları arşa yükselen akıncılar cennette kırmızı gülleri görünce, harb meydanında dökülen al kanları hatırlıyorlar:

“Bir gün dolu dizgin boşanan atlarımızla, / Yerden yedi kat arşa kanatlandık o hızla...
Cennette bu gün gülleri açmış görürüz de, / Hâlâ o kızıl hâtıra titrer gözümüzde!”

1493'te Yâkub Paşa, 8.000 akıncı ile Trieste'nin üzerinde bulunduğu yarımada'yı altüst etti. Fakat geri dönerken, büyük bir Macar ordusu tarafından Hırvatistan'da yolu kesildi. Her akıncıya 5 düşman askeri düşüyordu. **Macarlar, o zamana kadar görmedikleri süratli manevralar karşısında**

şaşkına döndüler. Akıncıların hangi hareketinin dağılma, hangisinin toplanma olduğunu kestiremiyorlardı. Sonunda 5.700 düşman muhârebe meydanında kaldı ve 25.000'i de esir edildi. Bu dillere destan kahramanlık vak'ası üzerine II. Bâyezid, Yâkub Paşa'yı Rumeli beylerbeyliğine getirdi.

Malkoçoğlu Balı Bey'in 1498 yılının ilk ve son baharlarında olmak üzere iki Lehistan seferi vardır. Bu seferlere 40.000 akıncı, yani bu ocağın tam kadrosu katılmıştır. Bütün Galiçya'yı çiğnedikten sonra Varşova şehrine girdiler, yakıp yıktılar. Bu sûretle Türk akıncıları Baltık denizine 220 km yaklaştılar.

Viyana'dan sonra Avusturya'nın ikinci büyük şehri olan Graz, 1532'de fethedilmiştir. Orduy-ı Hümâyûnun 100.000 esirle İstanbul'a dönmesi, Almanya'yı olduğu gibi diğer Avrupa devletlerini de büyük tesir altında bırakmıştır. **Hele akıncıların ne zaman ve nerede ortaya çıkacakları meselesi, Orta Avrupa'da mânevi gücü sıfıra indirmiştir. Türk komandolarının (akıncılar) bu hareketi, modern harplerde hava hücumlarının yaptığı tesir ve rûhi yıkımla aynıdır.**

Almanya'nın Hırvatistan sınırında yarattığı huzursuzluğu cezalandırmak üzere Bosna Beylerbeyisi Telli Hasan Paşa, Türkiye-Almanya sınırını geçti, bir orduyu yendi. 1592'de esirler ve ganimetler İstanbul'a geldi ve Almanya sefârethanesinin önünden alayla geçirildi. İmparator III. Rudolf, durumdan ürktü. Asırlarca devam edecek olan meşhur "**Türk çanı**" âdetini ihdas etti. Buna göre, imparatorluğun bütün kiliselerinde **günde üç defa, sabah, öğle ve akşam** zamanı "**Türk çanı**" çalacak ve müminleri Türklere karşı Tanrı'nın yardımını yakarmak için, **dua**ya çağıracaktı (*Lavisser-Rambaud; Hammer*).

1641 yaz akını Almanya için fecî oldu. Avusturya'nın Stirya eyâletinin kuzeyini çiğneyen akıncılar, Tuna vâdisini takib ederek ilerlediler, kuzey Bavyera esaslı şekilde tahrib edildi. Kuzey Bavyera'daki bazı kasabalar, Türk hâkimiyetine girdiklerini ilân etmek mecburiyetinde kaldılar.

**"Yeni bir ülkede yem vermek için atlarına
Nice bin atlı kapılmıştı fetih rüzgârına..."** (*Yahya Kemal*)

***

Akıncıların imhası (1595)

Sadrâzam Sinan Paşa Eflâk harekâtında 100.000 kişilik ordusuyla Yerköyü-Ruscuk köprüsünü geçmesi 3 gün 3 gece sürdü. Orduyu korumaya memur akıncı sınıfı, en son geçecekti. Sinan Paşa, ganimetten beşte bir devlet hissesi ve bilhassa serdar payının kaçırılmaması için, köprü başlarına tahsildarlar koymuştu. Tahsildarlar, köprüden geçen her askerinin eşyasını yoklayıp, hazine ve serdar payını aldıktan sonra geçiriyorlardı. Böyle bir iş, savaş sahasında bulunan bir orduya şimdiye kadar yapılmış değildi. **Voyvoda Mihai'nin gittikçe yaklaştığı ve ordunun Tuna'nın iki yakasında ikiye ayrılmasının çok tehlikeli olduğu** Paşa'ya birkaç defa ihtar edildiyse de, mal hırsına kapılan seksenlik sadrâzam kulak asmadı. **Köprüyü top ateşine tutmakla işe girişen Voyvoda, yüzlerce metrelik köprü üzerindeki akıncıları Tuna'ya döktükten sonra, geri kalanını kılıçtan geçirdi.**

Bu köprü faciasıyla, devşirme olmayan ve Türk aslından gelen ikinci bir askerî sınıf, "akıncı" denen atlı komando sınıfı da ortadan kalktı. **17. asırda akıncılık, geçen iki asırdaki ehemmiyetine göre tamamen ikinci, hattâ üçüncü dereceye düştü. Bu iş, kırım atlılarına verilir oldu.** Bu sûretle 17. asırda Kırım atlıları, Osmanlı ordusunun vazgeçilmez bir unsuru olmak derecesinde ehemmiyet kazandı.

Türkler umûmiyetle at meraklısıdır. Çok atları vardır... Ata binmeyi severler. Çok ihtiyar Türkler bile ata binerler; arabaya binmezler. Arabayı kadınlara mahsus sayarlar... **Kırımhlılar daha da ata düşkündür. Atlarının üzerinde sabahtan akşama kadar kalır, nehir ve bataklıkları atlarını yüzdürerek geçerler;** yollarını kısaltmak için köprü bulunan yerlere kadar uzanmaya ehemmiyet bile vermezler (*Marsigli*).

Kırım Hanı'nın büyük ihâneti (1683)

Kırım'ın en büyük geliri, ganimet ve çapuldu. Kırım Hanı'nın devletin yüksek menfaatleri ve büyük strateji ile alâkası yoktu... Murad Giray Han'ın Viyana muhâsarasından vazgeçilip Avusturya ve etraf ülkelerine akınla yetinilmesi hususundaki reyini Merzifonlu Kara Mustafa Paşa dinlemek bile istememişti. Yıpratıcı, uzun kale muhâsaralarında Kırımhlılar için bir menfaat yoktu... Müttefik düşman ordusu 135.000 kişi olup 40.000'i süvari idi. Büyük Tuna köprüsünü tutan

Murad Giray Han'ın mukavemeti, hiç olmazsa köprüyü atması, düşmanı uzun müddet Tuna'nın beri tarafında mihlardı. Mustafa Paşa, buna güveniyor ve bu müddet içinde Viyana'nın düşeceğinden emin bulunuyordu.

Kırım Hanı'nın hiç beklenmeyen ihâneti, vaziyeti alüst etmiştir. "... bu düşmenin def'i, yanımda lâ-şey idi; ve bilirim ki, dinimize de düşmez, ihânetdir; lâkin gayret beni komadı; anlar **(Osmanlılar) da görsünler, kendilerin kaç akçalık âdem imiş; Tatar kadrin bilsinler**" deyip atın tepdi (sürdü) ve Tatar askerini alıp... Serdâr-ı Âzam otağına indi ve düşmanın köprüyü geçmekte olduğunu söyledi... Düşmanın köprüyü geçtiği ertesi gün, beş yerden lâğım (tünel) kazılıp patlatılmak ve kale muhtemelen düşmek üzereydi...

***

- **Yıldızlar başka bir kıyda doğmak için batırlar** (*İskender Pala, Mihmandar*)

"Oğul! Bakara Suresinde, '**İman edenler ve hicret edip Allah yolunda cihad edenler var ya, işte bunlar, Allah'ın rahmetini umabilirler.**' müjdesi verildiği içindir ki bütün sefer çağrılarını canla başla kabul ederim. Senin anlayacağın, hicret edenler arasında yoktum, bari şehit düşenler arasında olayım istiyorum."

"Kur'an'daki cihad emrinin yalnızca savaşa katılmak olmadığını da siz bana öğretmişsiniz hani babacığım. **Kişinin malıyla da cihad edebileceğini, yeryüzünden fitneyi söküp atmak için çalışmanın da bu kabilden olduğunu, Allah'ın emirlerini hâkim kılmak için çabalamanın da bir tür cehd olduğunu, hatta kişinin kendi işini güzel yapmak için harcadığı gayretin de cihaddan sayılabileceğini** siz söylemişsiniz."

"Doğru dersin oğul, böyle söyledim, amma bunların en faziletlisi Allah yolunda şehit olabilmektir. **O şehit ki Allah katında ebedî diri kalır.** O şehit ki ayağını üzengiye koymuşsa bir kez, Allah hesap sorası değildir ondan. **O şehit ki can vermekten lezzet duyar.** Öyle bir lezzet ki oğul, diriltilip tekrar ve tekrar can vermek ister. **Törensiz ve kefensiz ölür, varlıksız ve bedensiz yaşar.**

"Bana canı veren, emanetini almak istediğinde yahut Sevgili kendisine kavuşmam için bana gel ettiğinde, gözümü kırpmadan kabul edersem, neden bana itiraz edersin ki oğul? Susuzun suya kavuşmasına, hasretin hasretle buluşmasına mâni mi olacaksın? Sevgili, '**En şerefli ölüm, şehitlerin ölümüdür.**' derken beni o şereften mi mahrum bırakmak istersin oğul?... Oğul unutma, **yıldızlar, başka bir kıyda doğmak için batırlar** ama şehitler daima nur içinde yatarlar!"

***

- **Türklerin Gazabı** (*Atiye Keskin Kubanlı*)

Tarihî bir misâldir ki: İskender Bey ile Ali Bey kumandasındaki akıncılar Dalmaçya sahillerinden süvariler halinde geçerken, bu sırada Sırp Kralı (Matyaş)'ın İtalya'dan bir geziden dönen karısı (Beatric)'e rastlarlar. Kraliçenin muhafızları bizim aslan akıncıları görünce saltanat arabasını orta yerde bırakarak dağılıverirler.

Akıncılar arabanın atlarını yularlarından tutup nâzik bir şekilde İskender beye getirirler. Kraliçe mendilini yüzüne kapayıp ağlarken İskender Bey der ki:

-Ağlamayınız ve korkmayınız, **biz Türkler müdafaasız kimselere, hele kadınlara, çocuklara el sürmeyiz.** Müsterih olasınız ki, sizi kendi askerlerimin himayesine sarayınıza kadaar göndereceğim. Sonra Ali beye dönerek:

-Yiğitlerimize haber edin, **kadına dokunmak şanımıza kara leke sürer,** on kadar sipahi kraliçeyi saryına iletsin...

Türkler karakterleri, yaradılışları icabı daima kadınları çocukları himaye ederek savmışlardır.

***

- Prof. E. Buğra Ekinci "**Viyana Türkleri Hiç Unutmadı**" makalesinde "**Türkler Geliyor**" **Çanı!** altbaşlığında şu hususa yer verir:

"Yaklaşan Osmanlı tehlikesi kiliselerde çalınan çanlarla haber verilirdi. Papa III. Calixtus'un emriyle 1456 tarihli Belgrad Kuşatması'ndan beri Avrupa'da Türk çanı adıyla bütün kiliselerde muayyen zamanlarda çan çalınmakta; muayyen dualar okunmaktadır."

“Türk Çanı” bir çok Orta Avrupa şehir ve kasabasında ihdâs edilmişti ve yalnız bu işle görevli bir zangoç vardı.

- Akıncının Orta Avrupa vicdan ve muhayyilesinde bıraktığı tesir, müthiş ve efsânevidir. 1930 yılında bile Avusturya’da ağlayan çocukları: “**Sus, Türk geliyor!**” cümlesiyle korkutmak âdeti devam ediyordu (*Yeni İstanbul, 21.11.1951*).
- Yılmaz Öztuna; Viyana’daki St. Stephan katedralinin çan kulesinde 1534’te ihdâs edilmiş, **Türk akıncılarının yaklaştığını görüp çan çalarak Viyanalılara haber vermekle görevli bir memuriyetin**, ancak **1956’da** Viyana Belediye Meclisi’nce “artık bir Türk akımı tehlikesi kalmadığından ve bu görevin lüzumu olmadığı için” **ilga olunduğunu**, eğlenceli bir not olarak kaydeder.
- Üsküp’te doğan Yahya Kemal’in “**Mohaç Türküsü**”nden:

Uçtuk Mohaç ufkunda görünmek hevesiyle, Canlandı o meşhûr ova at kişnemesiyle! >	Dünyaya vedâ ettik, atıldık dolu dizgin; En son koşumuzdur bu! Asırlarca bilinsin!
Bir bir açılırken göğe, son def’a yarıştık; Allâha giden yolda meleklerle karıştık.	Geçtik hepimiz dört nala cennet kapısından; Gördük ebedî cedleri bir anda yakından!
Bir bahçedeyiz şimdi şehitlerle berâber; Bizler gibi ölmüş o yiğitlerle berâber.	Lâkin kalacak doğduğumuz toprağa bizden Şimşek gibi bir hâtıra nal seslerimizden!

- Refet Köroğlu’nün “**Bir zamanlar**” şiiri:

Enerjin mi, imanın mı, neslin mi tükendi? Bir zamanlar Pâyidar olduğun yer Ötüken’di. Bir zamanlar Çin seddinden, Alp’lerden seslenirdin; Nil’de, Tuna’da at sular, Zaferlerle süslenirdin.. Bir zamanlar Türklüğünle, imanınla, neslinle övünürdün;	Viyana’da, Mısır’da, Çaldıran’da vuruşur, Uyvar’da görünürdün; Yazdığın destanlar dillerde dolaşır... Bir zamanlar Kasırgalar, yıldırımlar sana eşti; Zaman yine o zaman Yoksa; Kanın mı, imanın mı, neslin mi değişti?
--	---